

Секція № 1. Мовні системи: проблеми розвитку та функціонування в поліетнічному та полікультурному просторі

ЖАНРОВИЙ КОМПОНЕНТ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТИЛЮ

Н.В. Глінка

*Доцент, кандидат філологічних наук,
Національний технічний університет України «КПІ»*

Функціональна стилістика стверджує: кожен функціональний стиль формується у специфічній сукупності сталих форм – жанрів, в які оформлюються типові мовленнєві ситуації. Це теоретичне ствердження передбачає, що взаємодія всіх жанрових різновидів, їхня чітка відповідність певному стилю є визначальною характеристикою функціонального стилю.

Проблема жанрового компоненту функціонального стилю має декілька основних фокусів розгляду:

- Питання цілісності жанрових різновидів;
- Принципи об'єднання жанрів у різні групи;
- Наявність жанрів, притаманних різним функціональним стилям;
- Аналіз «жорстких» та «розмитих» жанрів;
- Аналіз усних та писемних варіантів жанрових різновидів.

Численні лінгвістичні дослідження у царині стилю і жанру дозволяють сформулювати такі основні концепції:

1. У кожному тексті можливо визначити жанрову домінанту, що виражається певним набором ознак, не зважаючи на те, що кордони жанрів рухливі;
2. Жанри – утворення неоднорідні, в основі яких лежить принцип поля;

3. Кількість жанрів, що представляють певну мовну сферу, залежить від актуальності даної сфери;

4. Жанр неможливо характеризувати лише його мовним втіленням чи композиційною формою. Необхідно замінити статичний опис на розгляд жанру в його динаміці;

5. Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки в середині жанру залежить від індивідуальних властивостей мовних особистостей.

Однією з причин того, що класифікація стильових характеристик жанрів та їх різновидів має ще певні прогалини, є розбіжності у поглядах вчених на сам термін «жанр». Поняття «жанр» найплідніше досліджувалося у літературознавстві і має багато дефініцій. Так, наприклад, визначають жанр як повторювану у багатьох творах протягом історії розвитку літератури єдність композиційної структури, обумовлену своєрідністю відображених явищ дійсності та характером ставлення до них автора.

Можна визначити жанр як різновид функціонального мовного стилю, що визначається трьома факторами: формою будови, характером представленої інформації та емоційним забарвленням цієї інформації. Також розуміємо жанр як групу текстів, які використовуються для подолання певної комунікативної задачі у конкретних умовах спілкування. Жанр є ідеальною схемою протікання комунікативно-мовленнєвого акту, і жанри – це не конкретні твори, а динамічна структурна модель, що може втілитися у певній кількості конкретних мовленнєвих творів. Дефініцію, що поєднує попередні погляди, подає

М. П. Брандес: «Жанр – апробована, закріплена традицією форма мовленнєвого втілення функції практичного призначення змісту твору. В жанрах реалізується мета, тобто практичне призначення мови». Досить слушною є точка зору науковця Л. А. Кочетової, яка визначає конститутивною характеристикою жанру його відповідність жанровому канону, що склався історично і традиційно. Переосмислюючи ідею М. М. Бахтіна про три фактори єдності висловлювання, можемо сформулювати три категорії жанрового канону:

- 1) предметно смислова завершеність;
- 2) мовний задум і мовна воля автора;
- 3) типові композиційні форми завершення.

Література:

1. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров // Собр. соч. – М.: Русские словари, 1996. – Т. 5: Работы 1940-1960 гг. – С.159-206. Комментарии – с. 535-555.
2. Брандес М.П. Стилистика текста. Теоретический курс. – М., 2004.
3. Кочетова Л.А. Диахронный подход к изучению рекламного дискурса: теоретико-методологический аспект // Вестник Московского государственного лингвистического ун-та/ Вып. 5 (638) Языкознание. Дискурс как социальная деятельность: приоритеты и перспективы. – М., 2012. – С. 216.

ПОНЯТТЯ «НЕОЛОГІЗМ» У СУЧАСНІЙ НЕОЛОГІЇ

О.В.Горбач

старший викладач,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Нові мовні явища є наслідком динамічного характеру мовної системи. Вони є ознакою поступального руху будь-якої живої мови. Усі інновації стихійно виникають у процесі мовлення та починають використовуватися у незвичних, нових для себе формах і функціях та являють собою більш “молоді” елементи мови, що з’явилися пізніше тих, які вважаються традиційними, в результаті чого їм властива своєрідна маркованість часом, певна незвичність, свіжість на тлі звичних мовних фактів та маловідомість (або невідомість) у широкому плані.

Поява великої кількості нових слів та необхідність їх опису викликала створення нової сфери у мовознавстві – неології як науки про нові слова.

Неологія узагальнює і систематизує теоретичні проблеми міжпредметних зв’язків, особливо зв’язків зі словотвором, семасіологією,